

Assessing Entrepreneurial Capabilities Among Family Business Owners

Seyed Naser Moghadas Niko¹, Hadi Sanaee pour^{2*}, Roohalla Samiee³,
Abdolhossein Karampour⁴

¹ PhD Student in Entrepreneurship, Department of Management and Accounting, Faculty of Management, Islamic Azad University of Aliabad katoul, Aliabad Katoul, Iran

² Assistant Professor, Department of management, Faculty of Humanities, Gonbad Kavous University, Gonbad Kavous, Iran, Email: sanaeepour@gonbad.ac.ir

³ Assistant Professor, Department of Management and Accounting, Faculty of Management, Aliabad Katoul Islamic Azad University, Aliabad Katoul, Iran

⁴ Assistant Professor of Management, Faculty of Social Sciences and Management, Shiraz University, Shiraz, Iran

Article Info

Article type:
Research Full Paper

Article history:

Received: 10.01.2022
Revised: 23.01.2022
Accepted: 23.01.2022

Keywords:

Business Development
Entrepreneurial
Competency
Family Entrepreneurship
International Business

ABSTRACT

The main purpose of this study is to assess the entrepreneurial capabilities among family business owners with a background of operating in the international market. This research is descriptive and based on survey strategy for data collection. The target population consists of all builders and mass builders of the construction industry in Tehran province with internationally active family businesses, from which 70 persons were randomly selected as a sample. The research instrument was a standard questionnaire measuring the personality traits of Iranian entrepreneurs Kordanij et al. (2007) with 95 items on a Likert scale. Calculation of Cronbach's alpha coefficient for the components used in the research questionnaire showed an acceptable level of reliability of the research tool. Data analysis was performed using SPSS26 statistical software. Findings showed that the respondents of this study due to age, as well as work experience in the international market and higher education were at a desirable level of entrepreneurship, especially in the field of internal locus of control, need for achievement, risk-taking propensity and flow notion. On the other hand, the results showed that the level of respondents' enjoyment of the components of challenge, utopism and operationalism were at a lower level than the others. Overall, the results showed that the general level of entrepreneurial capability of 35.4% of the respondents was estimated as in favorable level. Also, the results of comparative tests showed that participation in courses related to entrepreneurship and business, as well as work experience, affects entrepreneurship capabilities. These results imply the importance of having entrepreneurial capabilities at the desired level for family business owners, which needs to be considered in the programs of the ministries in charge of business development for providing relevant training.

Cite this article: Moghadas Niko, S.N., Sanaeepour, H., Samiee, R., Karampour, A.H. 2022. Assessing Entrepreneurial Capabilities Among Family Business Owners. *Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 9 (2), 79-94.

© The Author(s).

DOI: 10.22069/JEAD.2022.19832.1564

Publisher: Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources

بررسی قابلیت‌های کارآفرینانه در بین مالکان کسب‌وکارهای خانوادگی

سیدناصر مقدس نیکو^۱، هادی ثنائی‌پور^{۲*}، روح اله سمیعی^۳، عبدالحسین کرپور^۴

۱. دانشجوی دکتری کارآفرینی، گروه مدیریت و حسابداری، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی علی‌آباد کتول، علی‌آباد کتول، ایران

۲. استادیار گروه مدیریت، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران، رایانامه: sanaeepour@gonbad.ac.ir

۳. استادیار گروه مدیریت و حسابداری، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، علی‌آباد کتول، ایران

۴. استادیار گروه مدیریت، دانشکده علوم اجتماعی و مدیریت، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	هدف اصلی این تحقیق ارزیابی قابلیت‌های کارآفرینانه در بین مالکان کسب‌وکارهای خانوادگی است با
مقاله کامل علمی - پژوهشی	سابقه فعالیت در بازار بین‌المللی است. این پژوهش توصیفی و مبتنی بر راهبرد پیمایش برای گردآوری داده‌ها است. جامعه آماری عبارت است از کلیه سازندگان و انبوه‌سازان صنعت ساختمان در استان تهران
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰	دارای کسب‌وکارهای خانوادگی فعال در سطح بین‌المللی، که از بین آنها ۷۰ نفر به صورت تصادفی ساده
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۰/۱۱/۰۳	به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار تحقیق، پرسش‌نامه استاندارد سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۰۳	ایرانی کردنتیج و همکاران (۱۳۸۶) با ۹۵ گویه و در مقیاس لیکرت بود. محاسبه ضریب آلفای کرونباخ
واژه‌های کلیدی:	برای مؤلفه‌های مورد استفاده در پرسشنامه تحقیق نشانگر سطح قابل قبول پایایی ابزار تحقیق بود. تحلیل
توسعه کسب‌وکار	اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS26 انجام شد. یافته‌ها نشان داد که پاسخگویان این تحقیق به
صلاحیت کارآفرینانه	علت سابقه سنی، همچنین سابقه کار و فعالیت در بازار بین‌الملل و سطح تحصیلات بالا، در سطح
کارآفرینی خانوادگی	مطلوبی از قابلیت کارآفرینی به ویژه در زمینه مرکز کنترل درونی، نیاز به موفقیت بیشتر، ریسک‌پذیری
کسب‌وکار بین‌المللی	متعادل و سلاست فکری قرار دارند. از طرفی، نتایج نشان داد که سطح برخورداری پاسخگویان از مؤلفه-
	های چالش‌طلبی، رویاپردازی و عملگرایی در کمترین حد نسبت به بقیه قرار داشته است. به طور کلی
	نتایج نشان داد که وضعیت کلی قابلیت کارآفرینانه ۳۲/۸۶ درصد پاسخگویان در سطح مطلوب می‌باشد.
	همچنین نتایج آزمون‌های مقایسه نشان داد که شرکت در دوره‌های مرتبط با کارآفرینی و تجارت و
	همچنین سابقه کار و فعالیت بر قابلیت کارآفرینی تأثیرگذار است. این نتایج بیانگر اهمیت برخورداری از
	قابلیت‌های کارآفرینانه در سطح مطلوب برای مالکان کسب‌وکارهای خانوادگی است که لازم است در
	برنامه‌های وزات‌خانه‌های متولی توسعه کسب‌وکار، ارائه آموزش مرتبط مورد توجه قرار گیرد.

استناد: مقدس نیکو، س.ن.، ثنائی‌پور، ه.، سمیعی، ر.، کرپور، ع.ج. (۱۴۰۱). بررسی قابلیت‌های کارآفرینانه در بین مالکان کسب و کارهای خانوادگی. مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی، ۹ (۲)، ۹۴-۷۹.

DOI: -----

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

مقدمه

کارآفرینی «به توانایی فرد در تبدیل ایده‌ها به ارزش اشاره دارد. این فرآیند شامل خلاقیت، نوآوری و ریسک‌پذیری و همچنین توانایی برنامه‌ریزی و مدیریت پروژه‌ها به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر است. بروز گسترش کارآفرینانه به همه افراد در زندگی روزمره در خانه و جامعه کمک می‌کند، باعث می‌شود کارکنان از زمینه کار خود آگاه‌تر شوند و بهتر بتوانند از فرصت‌ها استفاده کنند، و پایه‌ای را برای کارآفرینانی که فعالیت‌های تجاری در مقیاس وسیع دارند، فراهم می‌کند (European Commission, 2006). رفتار کارآفرینانه ممکن است در سطوح مختلف فردی، سازمانی و اجتماعی رخ دهد و به تبع آن قابلیت‌های کارآفرینانه را می‌توان در سطوح مختلف ارزیابی کرد (Postigo et al., 2021). یک فرد ممکن است در سطح شخصی (کارآفرین شخصی) مبتکر باشد، که مشخصه آن داشتن سطوح بالایی از کنترل و ابتکار است که به او توانایی مدیریت شرایط دشوار و مدیریت زندگی خود را می‌دهد (Frese and Fay, 2001).

از طرفی، هیچ فرآیند کارآفرینی بدون وجود فرد کارآفرین پیش نمی‌رود، زیرا کارآفرینان پیش‌برنده و انرژی‌دهنده فرآیند کارآفرینی هستند (Johnson, 1990). همه افراد تحت شرایط مشابه کارآفرین نخواهند شد، که بیانگر این است که برخورداری از ویژگی‌های و قابلیت‌های فردی در فرآیند کارآفرینی ضروری هستند (Cromie and Johns, 1983). ویژگی‌های روانشناختی، کارکردهای اجتماعی و عوامل موقعیتی اجزای جدایی‌ناپذیر فرآیند کارآفرینی هستند (Greenberger and Sexton, 1988; Herron and Robinson, 1993). تحقیقات اولیه در زمینه کارآفرینی به دنبال این بود که مشخص کند چه ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان را از غیر کارآفرینان،

کارآفرینان را از مدیران در شرکت‌های بزرگ و کارآفرینان موفق را از کارآفرینان ناموفق متمایز می‌کند (Brockhaus, 1982).

در حالی که توافق گسترده‌ای وجود دارد که موفقیت، عملکرد و رشد یک کسب‌وکار به قابلیت‌های کارآفرینانه مالکان آنها وابسته است (Mitchelmore and Rowley, 2013). شناخت سطح قابلیت‌های کارآفرینانی که کسب‌وکارهای کوچک موفق را هدایت می‌کنند، می‌تواند برای حمایت از توسعه آن قابلیت‌ها مورد استفاده قرار گیرد، و به نوبه خود می‌تواند باعث رشد کسب‌وکار شود (Churchill and Lewis, 1983; Low and MacMillan, 1988). اگرچه قابلیت‌های کارآفرینی برای رشد و موفقیت کسب‌وکار مهم تلقی می‌شوند، اما مبحث قابلیت‌ها در ادبیات کسب‌وکارهای خانوادگی در مراحل اولیه است. با توجه به اینکه برخی از اقدامات کلیدی در مورد شخصیت کارآفرین نشان دهنده نقش مهمی است که خانواده کارآفرین در ایجاد چنین ویژگی‌های شخصیتی ایفا می‌کند، مطالعه این کسب‌وکارها و ویژگی‌ها و قابلیت‌های مالکان آنها مهم است (Dyer and Handler, 1994).

علیرغم این که در طول سال‌ها مطالعات قابل توجهی وجود داشته است که به دنبال بررسی مهارت‌ها و شایستگی‌های کارآفرینان در ایران و جهان بوده‌اند (Chandler and Jansen, 1992; Markman et al., 2002)، با این حال تعداد اندکی از مطالعات هست که کسب‌وکارهای خانوادگی و ویژگی‌های مالکان آنها را مورد توجه قرار داده باشند.

تعداد فزاینده‌ای از کسب‌وکارهای خانوادگی در اقتصادهای کشورهای در حال توسعه وجود دارد و بسیاری از این مشاغل به شدت به مالک و قابلیت‌های او وابسته هستند. همچنین مشاغل خانوادگی بخش عمده‌ای از اقتصاد در ایران و جهان را تشکیل می‌دهند

تکنولوژی اطلاعات ارتباط است (مقیمی و سیدامیری، ۱۳۸۹). در سایر تحقیقات هم اشاره شده که مهارت‌ها و استعداد‌های مالکان کسب‌وکارهای خانوادگی لازمه ارتقای کارآفرینی و ایجاد مخاطرات در بخش‌های جدید بازار است (Zahra, 2005).

در سال‌های اخیر، کسب‌وکارهایی دارای ماهیت بین‌المللی در کشور مورد توجه بیشتری قرار گرفته است (مقدس و همکاران، ۱۴۰۰). در صنعت ساختمان نیز کسب‌وکارهای بیشماری با ماهیت خانوادگی و دارای تجربه فعالیت در سطح بین‌الملل فعال هستند. به دلیل تغییر مقررات ساختمان، قانون تجارت و بانکداری در کشورهای مختلف لازم است که قابلیت‌های کارآفرینان فعال در این حیطه نیز به روز باشد. بر این اساس، از کارآفرینان این حوزه انتظار می‌رود که آماده کسب مهارت‌های جدید و اتخاذ سبک‌های کاری جدید برای پاسخگویی به تغییرات باشند. بنابراین شناخت قابلیت‌های کارآفرینانه مالکان چنین کسب‌وکارهایی در فرآیند حرفه‌ای شدن و پیشرفت در این حیطه مؤثر خواهد بود. با این توضیحات هدف مقاله حاضر ارزیابی قابلیت‌های کارآفرینان مالکان کسب‌وکارهای خانوادگی دارای تجربه فعالیت در محیط بین‌الملل است.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

Bird (۱۹۹۵) قابلیت‌های کارآفرینی را به عنوان ویژگی‌های اساسی مانند دانش خاص، انگیزه‌ها، صفات، ادراک از خود، نقش‌های اجتماعی و مهارت‌هایی که منجر به تولد مخاطره‌آمیز، بقا و/یا رشد می‌شوند، تعریف می‌کند. Man et al (۲۰۰۲) قابلیت‌های کارآفرینی را به عنوان توانایی کلی فرد کارآفرین برای انجام موفقیت‌آمیز وظایفی شغلی

(مقیمی و سیدامیری، ۱۳۸۹) و شناخت قابلیت‌های کارآفرینانه مالکان آنها می‌تواند برای تجربه‌آموزی سایر کارآفرینانه مفید باشد. در حالی که قابلیت‌های کارآفرینی برای همه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط مهم است، ضرورت شناخت چنین قابلیت‌هایی در زمینه کسب‌وکارهای خانوادگی دارای تجربه سابقه کار در محیط بین‌المللی در کشور ضرورت دارد. به علاوه شناخت قابلیت‌های کارآفرینانه مالکان می‌تواند دانش لازم برای تمرکز بر تقویت این قابلیت‌ها جهت افزایش عملکرد را فراهم آورد.

از طرفی با توجه به ضرورت بین‌المللی‌سازی کسب‌وکاری خانوادگی در ایران لازم است قابلیت‌های کارآفرینانه مالکان چنین کسب‌وکارهای شناسایی شود تا بتوان در برنامه‌ریزی آموزش کارآفرینی بین‌المللی مورد توجه قرار گیرد. به ویژه این که بیشتر تحقیقات انجام شده در خصوص قابلیت‌های کارآفرینی به مطالعه دانشجویان، زنان، روستاییان و مدیران پرداخته‌اند و کمتر مطالعه‌ای مالکان کسب‌وکارهایی خانوادگی که دارای تجربه فعالیت در محیط بین‌الملل هستند را مورد مطالعه قرار داده است.

از آنجا که عملکرد بین‌المللی یک کسب‌وکار تابع یک فرآیند افزایشی است که به متغیرهایی مانند ویژگی‌ها و قابلیت‌های مالکان و مدیران و دانش تجربی آنها از فعالیت در محیط بین‌الملل که توسط این شرکت‌ها در طول زمان به دست می‌آیند مرتبط است (Paul and Rosado, 2019; Ripolles and Blesa, 2021; Wadeson, 2020) توجه به ویژگی‌های کارآفرینانه مالکان کسب‌وکارهای خانوادگی دارای تجربه فعالیت بین‌المللی اهمیت زیادی دارد.

برخی تحقیقات پیشین هم تأکید کرده‌اند که بین‌المللی شدن کسب‌وکارهای خانوادگی به میزان زیادی با ویژگی‌های کارآفرینانه و همچنین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مالک آنها و منابع

مدیریتی و فنی را به عنوان سه نقشی که بنیانگذاران برای موفقیت باید به درستی ایفا کنند، شناسایی کردند. آنها پیشنهاد کردند که عملکرد مؤثر در نقش کارآفرینی مستلزم آن است که بنیانگذار توانایی تشخیص فرصت‌های تجاری و انگیزه دیدن شرکت‌ها را در مسیر ثمربخشی داشته باشد. اجرای مؤثر نقش مدیریتی مستلزم شایستگی مفهومی، بین فردی و سیاسی است. برای قابلیت در نقش فنی، آنها بیان می‌کنند که بنیانگذاران باید بتوانند از ابزار یا رویه‌های مورد نیاز در زمینه تخصصی خود استفاده کنند.

سایر مطالعات نیز به دنبال درک تمایز بین مدیریت و کارآفرینی بوده اند. به عنوان مثال، Venkataraman and Shane (۲۰۰۰) پیشنهاد می‌کنند که شناسایی و بهره‌برداری از فرصت از مفاهیم کانونی در کارآفرینی است که کارآفرینی را از مدیریت متمایز می‌کند. Bird (۱۹۸۸)، بر ویژگی‌هایی مانند عنوان مثال دوام و پشتکار به عنوان ویژگی‌های کلیدی برای توسعه یک کسب و کار مخاطره‌پذیر جدید اشاره می‌کند. اکثر محققین موافقند که شایستگی‌های مدیریتی و قابلیت‌های کارآفرینی سازه‌های چند بعدی هستند. Smith and Morse (۲۰۰۵) در بررسی اجمالی خود از ادبیات شایستگی‌ها مشاهده کردند که دو موضوع کلی در شایستگی‌های مدیریتی وجود دارد: (۱) شایستگی‌های عملکردی، مانند بازاریابی و امور مالی؛ و (۲) شایستگی‌های سازمانی، مانند مهارت‌های مربوط به سازماندهی و ایجاد انگیزه، مهارت‌های شخصی و رهبری. در یک تحقیق Man et al. (۲۰۰۲)، در رویکرد فرآیندی/رفتاری خود بر اساس بررسی مطالعات تجربی قبلی، شش حوزه شایستگی را تحت شایستگی‌های کارآفرینی شناسایی کردند. این‌ها عبارت بودند: (۱) فرصت؛ (۲) روابط؛ (۳) مفهومی؛ (۴) سازماندهی؛ (۵) استراتژیک؛ و (۶) شایستگی‌های تعهد. باوم و همکاران (۲۰۰۱)

تعریف کردند. بر اساس تئوری مبتنی بر منابع بنگاه، فرآیند خلق ارزش توسط شرکت‌ها به شدت با توانایی مدیران مرتبط است (Barney, 1991). بنابراین، به طور خلاصه، توافق نظر وجود دارد که قابلیت‌های کارآفرینی توسط افرادی انجام می‌شود که کسب و کار خود را شروع کرده و گسترش می‌دهند، و این درک گسترده وجود دارد که طیفی از مهارت‌ها و شایستگی‌های مورد نیاز برای راه‌اندازی و اداره یک بنگاه کوچک از لحاظ کیفی و کمی در مقایسه با بنگاه‌های بزرگتر مورد نیاز است (Fuller-Love, 2006; Walker and Webster, 2006). این حداقل تا حدی به این دلیل است که پیشبرد فرآیند کارآفرینی با تمرکز بر فرد و قابلیت‌های او صورت می‌گیرد (Hunt and Meech, 1991).

در ادامه ما برخی از مهم‌ترین مطالعات در زمینه قابلیت‌های کارآفرینانه و رویکردهای مختلف اتخاذ شده در آنها برای سنجش قابلیت‌های کارآفرینانه بررسی می‌شود. پیشگام مطالعه ویژگی‌ها و قابلیت‌های کارآفرینانه McClelland (۱۹۶۱) بود که افراد کارآفرین را با ویژگی‌هایی شامل انگیزه پیشرفت، ریسک‌پذیری، کنترل درونی، خلاقیت و استقلال‌طلبی معرفی کرد. سایر تحقیقات در این زمینه کار خود را بر مبنای این پژوهش بنا نهادند و مطالعات میدانی مختلفی در این زمینه انجام شد. تحقیقات Chandler and Hanks (۱۹۹۴) بر این فرض استوار است که کارآفرینان باید در دو نقش کلیدی، یعنی کارآفرینی (تشخیص و تجسم استفاده از فرصت) و مدیریتی (اکتساب و استفاده از منابع برای هماهنگ کردن منافع تجاری) قابلیت داشته باشند.

در یک کار مهم در این زمینه، Chandler and Jansen (۱۹۹۲) نمونه‌ای از شرکت‌ها را در ایالت یوتا مورد تحقیق قرار دادند و عملکردهای کارآفرینی،

چالش‌طلبی و نیاز به موفقیت مورد ارزیابی واقع شده است که در ادامه این ابعاد تشریح می‌شوند.

کنترل درونی یا مرکز کنترل^۱: عقیده فرد نسبت به اینکه وی تحت کنترل وقایع خارجی یا داخلی می‌باشد را «مرکز کنترل» می‌گویند (کردنائیج و همکاران، ۱۳۸۶) به عبارتی مرکز کنترل، متغیری شخصی است که با انتظارات فرد در زمینه‌ی توانایی کنترل وقایع در زندگی در ارتباط می‌باشد. افراد با کنترل داخلی معتقدند که پیامدها و نتایج به واسطه‌ی توانایی، تلاش و مهارت‌های آنها تحت تأثیر قرار می‌گیرند (Mueller and Thomas, 2000).

سلاست فکری^۲: فرد توانایی ایجاد تعداد زیادی ایده را به طور سریع داشته باشد به معنای دیگر توان گردآوری فکرهای متنوع و متعدد در مورد یک موضوع یا مسئله است. هرچه فکرهای موجود بیشتر باشد احتمال یافتن راه‌حل‌های عملی بیشتر است و در هنگام حل، خطای فرد نیز کمتر خواهد بود (کردنائیج و همکاران، ۱۳۸۶).

عمل‌گرایی^۳: عمل‌گرایی دیدگاهی است که در آن مفاهیم علمی بر مبنای عملیات عینی که برای اندازه‌گیری آنها به کار می‌رود تعریف می‌شوند. عمل‌گرایی کارآفرین به این معنا است که هنگامی که وی تصمیمی می‌گیرد به سرعت ممکن آن را به انجام می‌رساند (مقصودی، ۱۳۸۴).

تحمل ابهام^۴: زمانی که در گفتار، اطلاعات و ساختار نقص و ابهام وجود دارد و یا زمانی که موقعیت‌ها می‌تواند تفسیرهای متعدد و گاهی اوقات متناقض داشته باشند، گفته می‌شود که یک موقعیت مبهم وجود دارد (Kajs and McCollum, 2009).

فعالیت‌های کارآفرینی اغلب در یک موقعیت ابهام‌آمیز

شایستگی‌های کارآفرینی زیر را مورد تأکید قرار دادند: دانش، توانایی شناختی، خود‌مدیریتی، مدیریت، منابع انسانی، مهارت تصمیم‌گیری، رهبری، تشخیص فرصت، توسعه فرصت و مهارت سازمانی. Man (2001) ده حوزه زیر را به عنوان شایستگی‌های کارآفرینی شناسایی کرد: (۱) فرصت؛ (۲) رابطه؛ (۳) تحلیلی؛ (۴) نوآورانه؛ (۵) عملیاتی؛ (۶) انسانی؛ (۷) استراتژیک؛ (۸) تعهد؛ (۹) یادگیری؛ و (۱۰) شایستگی‌های قدرت شخصی.

توجه به این نکته حائز اهمیت است که رویکردهای پژوهشگران مختلف برای سنجش قابلیت‌ها و شایستگی‌های کارآفرینی متنوع است و بر اساس مفروضات مختلف است. به‌طور خلاصه، در طول دو دهه گذشته تعدادی تحقیقات در زمینه‌های مختلف انجام شده است که به دنبال ایجاد لیستی از قابلیت‌های کارآفرینی با سطوح مختلف طبقه‌بندی بوده است. رویکرد روانشناسان در خصوص سنجش قابلیت‌های کارآفرینانه مبتنی بر ایجاد تفاوت بین کارآفرینان با مدیران و غیرکارآفرینان بوده است (احمدپور داریانی، ۱۳۸۷). در یک نگاه کلی و عامیانه، کارآفرینان کسانی هستند که دارای ویژگی‌های متمایزی از دیگران می‌باشند. به همین دلیل، یکی از اولین و مهمترین رویکردهای مطالعات و پژوهش‌های کارآفرینی، رویکرد ویژگی‌های شخصیتی بوده است. گرچه طرفداران این رویکرد ویژگی‌های شخصیتی متفاوتی را برای کارآفرینان برشمرده‌اند اما همه آنها وجود مشخصاتی از قبیل؛ توفیق‌طلبی، مرکز کنترل داخلی، تمایل به پذیرش مخاطره‌های معتدل، تحمل ابهام، استقلال‌طلبی، پرانرژی، با انگیزه و متعهد را پذیرفته‌اند (کردنائیج و همکاران، ۱۳۸۶؛ احمدپور داریانی، ۱۳۸۷). در این تحقیق قابلیت‌های کارآفرینی بر مبنای ویژگی‌هایی چون کانون کنترل درونی، سلاست فکری، عمل‌گرایی، تحمل ابهام، رویاپردازی،

1. Internal control / Internal locus of control
2. Flow notion
3. Operationalism
4. Ambiguity tolerance

احتمال سنجیده می‌شود و به عبارتی دیگر ریسک یعنی عدم اطمینان نسبت به نتایج پیش بینی شده (هزارجریبی، ۱۳۸۲). کارآفرین همواره در موقعیت‌های کاری خود خطرات موجود را محاسبه می‌کند و شخصی است میانه‌رو که حساب‌شده مخاطره می‌کند. او لزوماً در پی فعالیتی نیست که مخاطره آن زیاد باشد بلکه مایل است مقدار متوسطی از مخاطره را که برای شروع فعالیت اقتصادی «معمولی» تلقی می‌شود بپذیرد و در این حد حاضر می‌شود تا پول، امنیت، شهرت و موقعیت خود را به مخاطره اندازد (احمدپور داریانی، ۱۳۸۷).

در ایران نیز مطالعات زیادی به ارزیابی و سنجش قابلیت‌ها، ویژگی‌ها و صلاحیت‌های افراد کارآفرین پرداخته‌اند. بیشتر این تحقیقات بر سنجش قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان (یارابی، ۱۳۸۳؛ واحدی و همکاران، ۱۳۸۸؛ رعدی افسوران، ۱۳۸۹؛ غفاری و یونسی، ۱۳۹۰؛ امینی و همکاران، ۱۳۹۱؛ شجاع قلعه و همکاران، ۱۳۹۳) پرداخته‌اند. سایر تحقیقات نیز قابلیت‌های کارآفرینی را جوامع دیگر مانند مدیران (یارابی، ۱۳۸۳؛ جهانگیری و توفیقی، ۱۳۸۷)، کتابداران (محمدی و مرجانی، ۱۳۹۳) و یا نواحی روستایی (عقبایی و همکاران، ۱۳۹۸) بررسی کرده‌اند. هر چند نمره قابلیت کارآفرینی دانشجویان در سطح پایینی محاسبه شده است اما در برخی از ویژگی‌های کارآفرینانه مدیران در سطح بالایی قرار داشتند. به علاوه این مطالعات نمره کل قابلیت کارآفرینی را بر حسب متغیرهای جمعیت‌شناختی مقایسه کرده‌اند. از این جمله می‌توان به تأثیر مقاطع تحصیلی مختلف، شغل والدین و مهارت انگیزه پیشرفت بر قابلیت کارآفرینی (مرادی و شعبانعلی فمی، ۱۳۸۹)، تأثیر مراجعه به مرکز کارآفرینی بر خلاقیت دانشجویان و عدم تأثیر آموزش‌های دانشگاهی بر قابلیت کارآفرینی دانشجویان (فرهنگ و آقامحمدی، ۱۳۸۸؛ غفاری و

آغاز می‌شود. کارآفرینان بدون اینکه احساس تهدید یا ناراحتی نمایند قادرند تا به‌طور اثربخش با شرایط و اطلاعات مبهم، ناقص، غیر قطعی، سازمان‌نیافته و غیرشفاف روبرو شوند و ضمن رفع ابهامات، آنها را به نفع خود تغییر دهند. در واقع، ابهام سبب انگیزش آنها می‌شود (احمدپور داریانی، ۱۳۸۷).

رویاپردازی^۱: توانایی و ظرفیت ایجاد و توسعه یک آرمان و آینده است که جذاب، گستاخانه و جالب توجه باشد. فرایند رویاپردازی می‌تواند برای تولید و گزینش طیف وسیعی از گزینه‌های استراتژیک به کار گرفته شود. پیامد دیگر فرایند رویاپردازی می‌تواند تعریف مجدد کسب و کار برای کارکنان، مشتریان و سایر ذی‌نفعانی باشد که ماهیت هدف شرکت، هویت و تعهد را در می‌یابند (کردنائیچ و همکاران، ۱۳۸۶).

چالش‌طلبی^۲: چالش‌ها، فرصت‌هایی هستند که به شکل یک کار یا وظیفه ظاهر می‌شوند و موجب شکوفایی ویژگی‌ها و مهارت‌های بالقوه و ارزشمند انسان می‌شوند. چالش‌ها محک وجودی کارآفرین است. کارآفرین با چالش‌خواهی در پی یافتن خویش است و با حل هر چالش «بودن» را تجربه می‌کند (مقصودی، ۱۳۸۴).

نیاز به موفقیت یا توفیق‌طلبی یا انگیزه پیشرفت^۳: انگیزه پیشرفت بالا عبارت است از تمایل به برتری یا موفقیت و تلاش برای پیشرفت برای نیل به مجموعه‌ای از استانداردها (احمدپور داریانی و مقیمی، ۱۳۸۵).

ریسک‌پذیری متعادل یا تمایل به مخاطره‌پذیری^۴: ریسک، ترکیبی از خطرهای غیر قطعی است که با

1. Utopism
2. Challenge
3. Need for Achievement or Progress Motivation / Achievement need
4. Dominant risk acceptance / Risk-taking Propensity

بر مبنای پرسش‌نامه استاندارد شده سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان ایرانی (کردنائیج و همکاران، ۱۳۸۶) بوده است که از دو بخش کلی (۱) ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان و (۲) ارزیابی قابلیت‌های کارآفرینانه پاسخگویان تشکیل شده است. این پرسش‌نامه شامل ۹۵ گویه، در مقیاس لیکرت چهار درجه‌ای (۱: بسیار ضعیف تا ۴: بسیار قوی) است که قبلاً روایی آن مورد تأیید قرار گرفته، اما میزان اعتبار یا پایایی آن از طریق مقدار ضریب آلفای کرونباخ در مورد بخش‌های مختلف پرسش‌نامه شامل ریسک‌پذیری متعادل، کانون کنترل درونی، نیاز به پیشرفت، سلاست فکری، عمل‌گرایی، تحمل ابهام، رویاپردازی و چالش‌طلبی به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۸۵، ۰/۸۲، ۰/۷۹، ۰/۷۵، ۰/۷۲ و ۰/۷۳ به دست آمد. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS26 با توجه به اهداف، فرضیات و سطوح سنجش متغیرهای تحقیق در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی انجام شده است. در سطح آمار توصیفی با استفاده از مشخصه‌های آماری نظیر فراوانی، درصد، میانگین، واریانس و انحراف معیار به توصیف داده‌های پژوهش پرداخته شده است. در سطح آمار استنباطی نیز از آزمون‌های مقایسه میانگین من و ابیتنی، کروسکال والیس و فریدمن استفاده شده است.

یافته‌های تحقیق

توصیف ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان:
ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان در جدول ۱ نشان داده شده است. اطلاعات بیانگر این است که ۳۲/۸۶ درصد پاسخگویان در رشته معماری و ساختمان تحصیل کرده‌اند و ۲۱/۴۳ درصد در رشته‌های فنی و عمران تحصیلات خود را به اتمام رسانده‌اند. در خصوص محل تولد ۷۵/۷۱ درصد پاسخگویان متولد شهر بودند و بقیه متولد روستا

یونسی، ۱۳۹۰)، عدم تأثیر جنسیت، محل تولد و سطح تحصیلات والدین (بارایی و همکاران، ۱۳۸۳) و عدم تأثیر مقطع تحصیلی و تأثیر جنسیت بر خلاقیت (واحدی و همکاران، ۱۳۸۸) اشاره کرد. در خصوص کسب و کارهای خانوادگی نیز برخی تحقیقات انجام شده است. مقیمی و سیدامیری (۱۳۸۹) با مطالعه کسب و کارهای خانوادگی در دو صنعت نساجی و صنعت نفت در استان تهران، سه دسته متغیرهای ویژگی‌های فردی مالک-مدیر، متغیرهای مربوط به خانواده و متغیرهای مربوط به محیط را به عنوان عوامل موثر بر رشد شرکت‌های خانوادگی معرفی کردند. متغیرهای، ریسک‌پذیری مالک، گرایش به نوآوری، مهارت‌های مدیریتی، تمایل اعضای خانواده برای پیوستن به کسب و کار، داشتن چشم‌انداز کاری در خانواده، محیط سیاسی-قانونی، محیط فرهنگی-اجتماعی، محیط اقتصادی-فنی، از قابلیت‌های مهم کارآفرینانه بودند که بر رشد و توسعه شرکت بیشترین اثرگذاری را داشتند.

با توجه به این که تحقیقی که جامعه هدف آن مالکان کسب و کارهای با سابقه فعالیت در بازار بین-الملل باشد، انجام نشده است بنابراین تحقیق حاضر به این موضوع پرداخته است.

روش پژوهش

این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر گردآوری داده‌های توصیفی، غیرآزمایشی است که بر مبنای روش پیمایش پرسش‌نامه‌ای انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق، عبارت است از کلیه سازندگان و انبوه‌سازان صنعت ساختمان در استان تهران که دارای کسب و کارهای خانوادگی فعال در سطح بین‌المللی هستند که از بین آنها ۷۰ نفر به عنوان نمونه تحقیق تعیین و به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. پرسش‌نامه مورد استفاده در این تحقیق

الگوی احیای کسب و کارهای کوچک و متوسط روستایی... / خدیجه عزیزی و همکاران

سنی بیشتر پاسخگویان یعنی ۶۱/۴۳ درصد در طبقه سنی بین ۴۱ تا ۵۰ سال قرار داشتند. در نهایت بیشتر پاسخگویان یعنی ۹۴/۲۹ درصد دارای سابقه کار بیشتر از ۱۰ سال در بازار بین‌الملل بودند.

بودند. بیشتر پاسخگویان (۶۲/۸۶ درصد) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد بودند. نتایج نشان داد که ۸۱/۴۳ درصد پاسخگویان در دوره‌های مرتبط با کارآفرینی و تجارت شرکت نکرده‌اند. نتایج تحقیق نشان داد که ۸۰ درصد پاسخگویان مرد بودند. از نظر

جدول ۱- توزیع فراوانی پاسخگویان براساس ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای

متغیر	مقولات	فراوانی	درصد
رشته تحصیلی	معماری و ساختمان	۲۳	۳۲/۸۶
	فنی (عمران، برق و...)	۱۵	۲۱/۴۳
	سایر رشته‌ها	۲۹	۴۱/۴۳
	بدون جواب	۳	۴/۲۹
محل تولد	شهر	۵۳	۷۵/۷۱
	روستا	۱۵	۲۱/۴۳
	بدون جواب	۲	۲/۸۶
سطح تحصیلات	کارشناسی	۱۷	۲۴/۲۹
	کارشناسی ارشد	۴۴	۶۲/۸۶
	دکتری	۹	۱۲/۸۶
شرکت در دوره‌های مرتبط با کارآفرینی و تجارت	بلی	۱۲	۱۷/۱۴
	خیر	۵۷	۸۱/۴۳
	بدون جواب	۱	۱/۴۳
جنسیت	زن	۱۴	۲۰/۰۰
	مرد	۵۶	۸۰/۰۰
سن	۲۶-۳۰	۱	۱/۴۳
	۳۱-۴۰	۱۹	۲۷/۱۴
	۴۱-۵۰	۴۳	۶۱/۴۳
	۵۱-۶۰	۷	۱۰/۰۰
سابقه کار	۵-۱۰	۱	۱/۴۳
	بیشتر از ۱۰	۶۶	۹۴/۲۹
	بدون پاسخ	۳	۴/۲۹

اقدام کرد. با توجه به جدول شماره ۲ و مقدار میانگین فریدمن محاسبه شده مشاهده می‌شود که سطح برخورداری پاسخگویان از کانون کنترل درونی به نسبت بقیه بیشتر بوده است و همچنین سطح برخورداری از مؤلفه چالش‌طلبی در کمترین حد نسبت به بقیه قرار داشته است.

توصیف مؤلفه‌های قابلیت کارآفرینانه در بین پاسخگویان: در جدول ۲ نتایج آمار توصیفی ابعاد کارآفرینی در بین سازندگان و انبوه سازان صنعت ساختمان در استان تهران ارائه شده است. نتایج آزمون فریدمن نشان داد که بین این هشت مؤلفه، تفاوت معنی‌دار در سطح ۹۹٪ اطمینان وجود دارد ($\chi^2=689/510$) و می‌توان نسبت به رتبه‌بندی آنها

جدول ۲- آماره‌های توصیفی مؤلفه‌های کارآفرینانه در بین پاسخگویان

رتبه	میانگین فریدمن	ضریب تغییرات	انحراف معیار	حد پایین	حد بالا	میانگین	ابعاد کارآفرینی
۳	۶/۳۱	۰/۱۸۱	۸/۲۹	۲۰	۷۴	۴۵/۶۱	ریسک‌پذیری متعادل
۱	۷/۷۳	۰/۱۴۰	۷/۷۱	۱۹	۶۹	۵۴/۶۹	کانون کنترل درونی
۲	۶/۷۹	۰/۱۴۶	۷/۱۹	۱۸	۶۱	۴۹/۲۲	نیاز به موفقیت
۴	۵/۲۱	۰/۱۸۴	۷/۰۹	۱۶	۵۵	۳۸/۴۲	سلاست فکری
۵	۳/۷۹	۰/۱۵۰	۴/۱۶	۱۱	۳۳	۲۷/۷۳	عمل‌گرایی
۶	۲/۷۰	۰/۲۵۰	۵/۷۹	۱۳	۴۷	۲۳/۱۲	تحمل ابهام
۷	۲/۴۳	۰/۱۸۹	۴/۱۸	۹	۳۱	۲۲/۰۷	روی‌پردازی
۸	۱/۵۲	۰/۲۰۵	۳/۷۵	۸	۲۶	۱۸/۲۸	چالش‌طلبی

مقدار آزمون فریدمن برای مقایسه رتبه‌ها: $\chi^2=689/510$

تحمل ابهام، روی‌پردازی و چالش‌طلبی در بین اکثر سازندگان و انبوه‌سازان صنعت ساختمان استان تهران در حد ضعیف و خیلی ضعیف است. به طور کلی براساس نتایج به دست آمده از وضعیت مجموع قابلیت کارآفرینی مشاهده می‌شود که ۲۱/۴۳ درصد پاسخگویان در سطح بسیار ضعیف، ۲۴/۲۹ درصد در سطح ضعیف، ۳۲/۸۶ درصد در سطح قوی و ۲۱/۴۳ درصد در سطح بسیار قوی برآورد شده است. بنابراین، قابلیت کارآفرینی پاسخگویان این تحقیق نسبتاً مطلوب است.

در ادامه به منظور توصیف وضعیت قابلیت‌های کارآفرینانه پاسخگویان بر طبق دستورالعمل کورنایچ و همکاران (۱۳۸۶)، قابلیت‌های کارآفرینانه به چهار دسته بسیار ضعیف، ضعیف، قوی و بسیار قوی تقسیم بندی شد که نتایج آن در جدول ۳ نشان داده شده است. نتایج ارایه شده در جدول ۳، حاکی از این است که وضعیت موجود قابلیت‌های کارآفرینانه شامل؛ ریسک‌پذیری متعادل، کانون کنترل درونی، نیاز به موفقیت، عمل‌گرایی، سلاست فکری، عمل‌گرایی در بین اکثر پاسخگویان بسیار قوی و قوی است و وضعیت موجود دیگر قابلیت‌های کارآفرینانه شامل؛

جدول ۳- توزیع فراوانی پاسخگویان براساس میزان قابلیت‌های کارآفرینانه

مؤلفه‌های قابلیت کارآفرینی	میزان قابلیت کارآفرینی							
	بسیار ضعیف		ضعیف		قوی		بسیار قوی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
ریسک‌پذیری متعادل	۱۵	۲۱/۴۳	۱۷	۲۴/۲۹	۲۵	۳۵/۷۱	۱۳	۱۸/۵۷
کانون کنترل درونی	۱۱	۱۵/۷۱	۱۸	۲۵/۷۱	۲۷	۳۸/۵۷	۱۴	۲۰/۰۰
نیاز به موفقیت	۱۲	۱۷/۱۴	۱۵	۲۱/۴۳	۲۸	۴۰/۰۰	۱۵	۲۱/۴۳
سلاست فکری	۱۵	۲۱/۴۳	۲۰	۲۸/۵۷	۲۴	۳۴/۲۹	۱۱	۱۵/۷۱
عمل‌گرایی	۹	۱۲/۸۶	۱۳	۱۸/۵۷	۳۰	۴۲/۸۶	۱۸	۲۵/۷۱
تحمل ابهام	۲۲	۳۱/۴۳	۲۵	۳۵/۷۱	۱۵	۲۱/۴۳	۸	۱۱/۴۳
روی‌پردازی	۲۰	۲۸/۵۷	۲۳	۳۲/۸۶	۲۵	۳۵/۷۱	۲	۲/۸۶
چالش‌طلبی	۲۱	۳۰/۰۰	۲۴	۳۴/۲۹	۲۲	۳۱/۴۳	۳	۴/۲۹
مجموع قابلیت کارآفرینی	۱۵	۲۱/۴۳	۱۷	۲۴/۲۹	۲۳	۳۲/۸۶	۱۵	۲۱/۴۳

*میانگین؛ ریسک‌پذیری از ۷۲، کانون کنترل ۶۸، نیاز به موفقیت ۶۰، سلاست فکری ۵۲، عمل‌گرایی ۳۲، تحمل ابهام ۴۴، روی‌پردازی ۲۸، چالش‌طلبی ۲۴ و کارآفرینی از ۳۸۰ است.

صنعت ساختمان در استان تهران بر اساس متغیرهای جنسیت و محل تولد تفاوت معنی‌داری از لحاظ آماری وجود ندارد. با این حال بر حسب شرکت در دوره‌های کارآفرینی و تجارت تفاوت معنی‌داری در سطح قابلیت کارآفرینی مشاهده می‌شود و گروهی که در چنین دوره‌هایی شرکت کرده‌اند از قابلیت کارآفرینی بیشتری برخوردار هستند.

مقایسه قابلیت کارآفرینی بر حسب ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان: به منظور مقایسه میزان قابلیت کارآفرینی پاسخگویان بر اساس متغیرهای جنسیت، محل تولد و شرکت در دوره‌های آموزش کارآفرینی و تجارت از آزمون من‌وایتنی استفاده شد. نتایج ارایه شده در جدول ۴ نشان‌دهنده این است که میزان قابلیت کارآفرینی سازندگان و انبوه‌سازان

جدول ۴- مقایسه قابلیت کارآفرینی پاسخگویان بر اساس متغیرهای جنسیت، محل تولد و شرکت در دوره‌های کارآفرینی

متغیرها	طبقات	تعداد	میانگین رتبه‌ای	من‌وایتنی (U)	سطح معنی‌داری
جنسیت	زن	۱۴	۶۹/۱۰	۸۰۲	۰/۱۰۱
	مرد	۵۶	۸۳/۱۸		
محل تولد	شهر	۵۳	۸۲/۰۶	۲۴۶	۰/۶۴۷
	روستا	۱۵	۷۴/۲۲		
شرکت در دوره‌های کارآفرینی و تجارت	بلی	۱۲	۹۲/۲۲	۲۱۰۶/۱۶	۰/۰۳۶
	خیر	۵۷	۵۴/۰۶		

جدول ۵- مقایسه قابلیت کارآفرینی پاسخگویان بر اساس متغیرهای سن، سابقه کار، رشته تحصیلی و تحصیلات

متغیرها	طبقات	فراوانی	میانگین رتبه‌ای	کروسکال والیس Z	سطح معنی‌داری
سن	۴۰ سال و کمتر	۲۰	۶۲/۳۳	۵/۸۴۲	۰/۲۱۷
	۴۱-۵۰	۴۳	۵۸/۵۶		
	بیشتر از ۵۰ سال	۷	۹۸/۳۹		
سابقه کار	۱۵ سال و کمتر	۲۴	۴۴/۱۸	۸/۹۱۹	۰/۰۴۵
	۲۱ سال و بیشتر	۳۱	۸۹/۱۲		
رشته تحصیلی	معماری و ساختمان	۲۳	۶۲/۴۵	۳/۵۸۴	۰/۱۵۸
	فنی (عمران، برق و ..)	۱۵	۵۲/۱۱		
	سایر رشته‌ها	۲۹	۷۳/۸۷		
سطح تحصیلات	کارشناسی	۱۷	۶۴/۸۹	۶/۰۸۲	۰/۱۰۸
	کارشناسی ارشد	۴۴	۴۷/۲۲		
	دکتری	۹	۶۴/۵۵		

آزمون کروسکال‌والیس مقایسه شد (جدول ۵). نتایج ارایه شده در جدول ۵ حاکی از آن است که بین میزان قابلیت کارآفرینی پاسخگویان بر اساس متغیرهای سن، رشته تحصیلی و سطح تحصیلات اختلاف معنی‌داری

در نهایت به منظور مقایسه میزان قابلیت کارآفرینی سازندگان و انبوه‌سازان صنعت ساختمان در استان تهران بر اساس متغیرهای طبقات سنی، طبقات سابقه کار، تحصیلات و رشته تحصیلی با استفاده از

از لحاظ آماری وجود ندارد. در حالی که مقایسه بر حسب تجربه کاری بیانگر این است که افرادی که سابقه کار و فعالیت بیشتری در بازار بین‌المللی داشتند قابلیت کارآفرینی بیشتری هم دارا بودند.

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

این تحقیق با هدف ارزیابی قابلیت‌های کارآفرینانه سازندگان و انبوه‌سازان صنعت ساختمان در استان تهران انجام شد، نتایج مختلفی را آشکار داد. نتایج نشان داد که پاسخگویان در برخی مؤلفه‌های قابلیت‌های کارآفرینی در سطح ضعیف و خیلی ضعیف قرار دارند ولی در بیشتر مؤلفه‌ها در سطح قوی و خیلی قوی قرار داشتند. بیشتر تحقیقات ارزیابی قابلیت کارآفرینی در ایران به ویژه در زمینه دانشجویان، سطح قابلیت کارآفرینی را پایین گزارش کرده‌اند (مرادی و شعبانعلی فمی، ۱۳۸۹؛ غفاری و یونسی، ۱۳۹۰؛ فرهنگ و آقامحمدی، ۱۳۸۸). با این حال به نظر می‌رسد جامعه آماری این تحقیق به علت سابقه سنی، همچنین سابقه کار و فعالیت زیاد در بازار بین‌الملل و سطح تحصیلات بالا، در سطح مطلوبی از قابلیت کارآفرینی به ویژه در زمینه مرکز کنترل درونی، نیاز به موفقیت بیشتر، ریسک‌پذیری متعادل و سلاست فکری قرار دارند. از طرفی، نتایج نشان داد که سطح برخورداری پاسخگویان از مؤلفه‌های چالش‌طلبی، رویاپردازی و عملگرایی در کمترین حد نسبت به بقیه قرار داشته است. این نتایج بیانگر این است که انبوه‌سازان و در واقع کارآفرینان بین‌المللی بیشتر اعمال خود را تحت کنترل خود دانسته و رویدادها را ناشی از رفتار یا ویژگی‌های نسبتاً پایدار خود تلقی می‌نمایند، لذا سطح برخورداری پاسخگویان از کانون کنترل درونی به نسبت بقیه خصیصه‌ها بیشتر می‌باشد. در مورد خصیصه چالش‌طلبی نیز با توجه سابقه سنی و تجربه کاری زیاد

تمایل به چالش‌های متفاوت در محیط کار وجود ندارد. همچنین نتایج آزمون‌های مقایسه نشان داد که شرکت در دوره‌های مرتبط با کارآفرینی و تجارت و همچنین سابقه کار و فعالیت بر قابلیت کارآفرینی تأثیرگذار است. این نتایج بیانگر اهمیت وجود آموزش‌های مرتبط برای مالکان کسب‌وکارهای خانوادگی است. از طرفی لازم است تجارب کارآفرینان مستندسازی شود و برای استفاده سایرین در دسترس قرار گیرد تا بتوان سطح قابلیت‌های کارآفرینی را ارتقاء داد. به نظر می‌رسد که لازم است بسته‌های آموزشی با محتوای متنوع تجارت بین‌المللی در آموزش‌های مرتبط توسط وزارتخانه‌های متولی گنجانده شود.

با توجه به ضعیف بودن برخی مؤلفه‌های قابلیت کارآفرینی مانند چالش‌طلبی و عملگرایی لازم است تقویت این جنبه‌ها در سمینارها و نشست‌های دوره-های آموزشی مورد توجه قرار گیرد.

- به نظر می‌رسد آشنایی با قوانین و مقررات در کشورهای مقصد، برگزاری و شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی، اخذ نمایندگی در بازار کشورهای همسایه، تقویت ارتباط با پیمانکاران خارجی یا مشغول در پروژه‌های خارج از کشور بتواند نسبت به رفع ضعف موجود در برخی مؤلفه‌های ذکر شده مؤثر باشد.
- از طرفی در سطح داخلی نیز مواردی مانند حفظ ثبات اقتصاد کلان کشور، ثبات قوانین و مقررات داخلی، تعدیل قوانین گمرکی، بهبود دسترسی به سرمایه بتواند ضعف چالش‌طلبی را بر طرف کند و کارآفرینان را به سمت استفاده بیشتر از فرصت‌های بازار بین‌الملل سوق دهد.
- برگزاری دوره‌های تخصصی کارآفرینی متناسب با حرفه‌ها و گرایش‌های تخصصی در زمینه مسکن-

- سازی و ساختمان در جهت ایجاد نگرش
کارآفرینانه در بین فعالان این حوزه.
• ایجاد، توسعه و تقویت تشکلهای موجود به
کارآفرینان.
منظور بسترسازی برای تسهیم اطلاعات و ایجاد
ارتباطات مؤثر جهت انتقال تجارت بین
کارآفرینان.

منابع

۱. احمدپور داریانی، م. ۱۳۸۷. کارآفرینی: تعاریف، نظریات، الگوها، تهران، نشر جاجرمی، چاپ نهم.
۲. احمدپور داریانی، م. و مقیمی، م. ۱۳۸۵. مبانی کارآفرینی. تهران: نشر فراندیش.
۳. امینی، م.، تمنایی فر، م.ر.، غلامی علوی، ص. ۱۳۹۱. ارزیابی قابلیت‌های کارآفرینی دختران دانشجو. فصلنامه زن و جامعه، ۳(۱۲): ۱۱۵-۱۳۸.
۴. جهانگیری، ع.، ثقفی، ر. ۱۳۸۷. بررسی و سنجش ویژگی‌های کارآفرینی مدیران (مطالعه موردی: شرکت مخابرات). توسعه کارآفرینی، ۱(۱): ۸۷-۹۶.
۵. رعدی افسوران، ن. ۱۳۸۹. مطالعه قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. علوم تربیتی، ۱۷(۱): ۱۰۳-۱۲۸.
۶. شجاع قلعه دختر، ل.، رحیمیان، ح.، جراحی ل. ۱۳۹۳. ارزیابی میزان قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، ۹(۳): ۲-۹.
۷. عقبایی، ف.، استعلاجی، ع.، کردوانی، پ. ۱۳۹۸. تبیین قابلیت‌های کارآفرینی در منطقه روستایی سبلان. جغرافیا، ۶۰: ۴۷-۵۷.
۸. غفاری، ه.، یونسی، ع. ۱۳۹۰. بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه پیام نور اراک. فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران. ۳(۳): ۱۱۵-۱۳۶.
۹. فرهنگ، ص.، آقامحمدی، ع. ۱۳۸۸. بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه فنی بابل (نوشیروانی بابل). فصلنامه پیک نور- علوم انسانی، ۷(۳): ۱۱۶-۱۲۶.
۱۰. کردنائیچ، ا.، زالی، م.، هومن، ح.، شمس، ش. ۱۳۸۶. ابزار سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان ایرانی، نشر دانشگاه تربیت مدرس.
۱۱. محمدی، ا.، مرجانی، س. ع. ۱۳۹۳. بررسی قابلیت‌های کارآفرینی کتابداران (مطالعه موردی: کتابداران کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی). پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۴(۱): ۱۵۳-۱۶۸.
۱۲. مرادی، ح.، و شعبانعلی فمی، ح. ۱۳۸۹. شناسایی قابلیت‌های کارآفرینی (مطالعه موردی: دانشجویان دختر دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین اهواز). توسعه کارآفرینی، ۲(۸): ۱۷۲-۱۵۱.
۱۳. مقدس نیکو، س. ن.، ثنائی پور، ه.، سمیعی، ر.، کریمپور، ع. ۱۴۰۰. شاخص‌های بین‌المللی‌سازی کسب‌وکارهای خانوادگی در ایران. کارآفرینی در کشاورزی، ۸(۲): ۳۳-۴۸.
۱۴. مقصودی، ج. ۱۳۸۴. بررسی و مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی کارآفرینان با افراد عادی در سازمان‌های غیر دولتی زنان. مجله مطالعات زنان، ۱(۲): ۳۲-۷.
۱۵. مقیمی، س. م.، سید امیری، ن. ۱۳۸۹. عوامل مؤثر بر رشد و توسعه شرکت‌های خانوادگی استان تهران: پژوهشی در دو صنعت نساجی و نفت. فصلنامه انجمن علوم مدیریت ایران، ۵(۱۸): ۷۷-۱۰۴.
۱۶. واحدی، م.، مرادزادی، ه.، شریف‌زاده، ا.، شریفی، م. ۱۳۸۸. بررسی ویژگی‌های کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام. تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی، ۲(۲): ۱۰۱-۹۳.
۱۷. هزارجریبی، ج. ۱۳۸۴. بررسی نقش کارآفرینی در ایجاد فرصت‌های اقتصادی. پژوهش‌نامه اقتصاد، ۵(۳): ۲۶۷-۲۳۷.
۱۸. یارایی، ع. ۱۳۸۳. بررسی برخی روحیات کارآفرینی در بین دانشجویان و مقایسه آن با مدیران صنایع. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد مدیریت صنعتی، دانشگاه شیراز.

19. Barney, J. 1991. Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of management*, 17(1): 99-120.
20. Bird, B. 1988. Implementing entrepreneurial ideas: The case for intention. *Academy of management Review*, 13(3): 442-453.
21. Bird, B. 1995. Towards a theory of entrepreneurial competency. *Advances in Entrepreneurship, Firm Emergence and Growth*, 2: 51-72.
22. Brockhaus, R.H. 1982. The psychology of the entrepreneur. In C. Kent, D. Sexton, & K.H. Vesper (Eds), *Encyclopedia of Entrepreneurship* (pp. 39–57). Englewood Cliffs, NJ: PrenticeHall.
23. Chandler, G.N., and Hanks, S.H. 1994. Founder competence, the environment, and venture performance. *Entrepreneurship theory and practice*, 18(3): 77-89.
24. Chandler, G.N., and Jansen, E. 1992. The founder's self-assessed competence and venture performance. *Journal of Business Venturing*, 7(3): 223–236.
25. Cromie, S., and Johns, S. 1983. Irish entrepreneurs: Some personal characteristics. *Journal of Occupational Behaviour*, 4(4): 317–324.
26. Dyer Jr, W.G., and Handler, W. 1994. Entrepreneurship and family business: Exploring the connections. *Entrepreneurship theory and practice*, 19(1): 71-83.
27. European Commission, 2006. Implementing the Community Lisbon Programme: fostering entrepreneurial mindsets through education and learning. Commission of the European Communities, Brussels. Available at: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/environment/IPP/documents/com_328_en.pdf Accessed date: 05.12.2018
28. Frese, M., and Fay, D. 2001. Personal initiative: An active performance concept for work in the 21st century. *Research in Organizational Behavior*, 23: 133–187.
29. Fuller- Love, N. 2006. Management development in small firms. *International Journal of Management Reviews*, 8(3): 175-190.
30. Greenberger, D.B., and Sexton, D.L. 1988. An interactive model of new venture initiation. *Journal of Small Business Management*, 23(3): 1-7.
31. Herron, L., and Robinson, R.B. 1993. A structural model of the effects of entrepreneurial characteristics on venture performance. *Journal of Business Venturing*, 8(3): 281–294
32. Hunt, C., and Meech, L. 1991. Competencies and human resource management in the Department of Immigration, Local Government and Ethnic Affairs. *Australian Journal of Public Administration*, 50(4): 444-451.
33. Johnson, S. and Winterton, J. 1999. Management skills”, Skills Task Force Research Paper 3, Department for Education and Employment, London.
34. Kajs, L.T., Daniel L., and McCollum, M. 2009. Assessing and Describing Tolerance for Ambiguity in the Context of School Leadership. *Allied Academies International Conference*, pp. 20-23.
35. Lewis, V.L., and Churchill, N.C. 1983. The five stages of small business growth. University of Illinois at Urbana-Champaign's Academy for Entrepreneurial Leadership Historical Research Reference in Entrepreneurship, 61 (3): 1-12.
36. Low, M.B., and MacMillan, I.C. 1988. Entrepreneurship: Past research and future challenges. *Journal of Management*, 14(2): 139-161.
37. Man, T.W., Lau, T., and Chan, K.F. 2002. The competitiveness of small and medium enterprises: A conceptualization with focus on entrepreneurial competencies. *Journal of business venturing*, 17(2): 123-142.
38. Man, T.W.Y. 2001. Entrepreneurial competencies and the performance of small and medium enterprises in the Hong Kong services sector. PhD dissertation, Hong Kong Polytechnic University, Hong Kong.
39. Markman, G.D., Balkin, D.B., and Baron, R.A. 2002. Inventors and new venture formation: The effects of general self-efficacy and regretful thinking. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 27(2): 149-165.
40. McClelland, D. 1961. *The Achieving Society*. Princeton: NJ. Van No strand.

41. Mitchelmore, S. and Rowley, J. 2010. Entrepreneurial competencies: a literature review and development agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 16 (2): 92-111.
42. Mitchelmore, S., and Rowley, J. 2013. Entrepreneurial competencies of women entrepreneurs pursuing business growth. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 20 (1): 125-142.
43. Mueller, S.L., and Thomas, A.S. 2000. Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country of Locus of Control and Innovation. *Journal of Business Venturing*, 16: 51-75.
44. Paul, J., and Rosado, A. 2019. Gradual Internationalization vs Born-Global/International new venture models: A review and research agenda. *International Marketing Review*, 36(6): 830-858.
45. Postigo, Á., Cuesta, M., García-Cueto, E., Prieto-Díez, F., and Muñiz, J. 2021. General versus specific personality traits for predicting entrepreneurship. *Personality and Individual Differences*, 182: 111094.
46. Ripolles, M., and Blesa, A. 2021. International new ventures' international performance: A matter of network entrepreneurial orientation and network management activities. *Management Research Review*, ahead-of-print, 1-21.
47. Smith, B., and Morse, E. 2005. *Entrepreneurial Competencies: Literature Review and Best Practices*. Small Business Policy Branch, Industry Canada, Ottawa.
48. Venkataraman, S., and Shane, S. 2000. The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1): 217-226.
49. Wadson, N. 2020. Internationalization theory and Born Globals. *Multinational Business Review*, 28(4), 447-461.
50. Walker, E., and Webster, B. 2006. Management competencies of women business owners. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 2(4): 495-508.
51. Zahra, S.A. 2005. Entrepreneurial risk taking in family firms. *Journal of Family Business Review*, 18(1), 23-40.

